

BEVERS LANGS DE OEFFELTSE RAAM EN HET PEELKANAAL

Notitie van de Zoogdiervereniging:

DATUM	22 MAART 2018
PROJECTNUMMER	2018.022
PROJECTNAAM	BEVERS OEFFELTSE RAAM EN PEELKANAAL
OPDRACHTGEVER	WATERSCHAP AA & MAAS
ONDERDEEL	
STATUS	DEFINITIEF
AUTEUR(S)	VILMAR DIJKSTRA
PROJECTLEIDER	VILMAR DIJKSTRA
DOCUMENTNUMMER	N2018.004

Inleiding

Het waterschap Aa & Maas wil op een aantal locaties (zie hieronder) werkzaamheden uitvoeren om zorg te kunnen (blijven) dragen voor een gegarandeerde afvoer van water tijdens perioden dat er piekafvoeren optreden. Op deze locaties leven sinds enkele jaren bevers. Bevers zijn (inter)nationaal strikt beschermd. Werkzaamheden die een schadelijk effect kunnen hebben dienen bij voorkeur op een zodanige wijze uitgevoerd te worden dat er geen negatieve effecten optreden ten aanzien van de aanwezige bevers. Als er wel negatieve effecten te verwachten zijn, dan dient er een ontheffing aangevraagd te worden (die wel of niet afgegeven zal worden).

De aanwezigheid van bevers heeft ook tot gevolg dat op een aantal locaties de afvoer van water wordt gestremd door dammenbouw. Ook destabiliseren de bevers op enkele locaties de oevers vanwege het graven van holen. Daarbij ontstaat er gevaar voor recreanten of voor bestuurders van werktuigen die (beheer)werkzaamheden uitvoeren. Recreanten kunnen struikelen in de gaten en (zware) werktuigen kunnen wegzakken in deze holen en eventueel kantelen.

Het waterschap wil advies over hoe de verschillende werkzaamheden zodanig uitgevoerd kunnen worden dat er bij voorkeur geen negatieve effecten op de bevers optreden (dan is ook geen ontheffingsaanvraag nodig). Hierna volgt een overzicht van de locaties waar werkzaamheden noodzakelijk zijn met een korte beschrijving van de problematiek.

Locaties en problematiek

Locatie 1: *Oeffeltse Raam tussen Rijkevoortseweg en de aftakking van de Oploosche Molenbeek (figuur 1).*

Het huidige bodemprofiel van de waterloop stuwt het water op. Daarom zijn baggerwerken noodzakelijk. Met enige regelmaat bouwen bevers dammen in dit deel van de waterloop, die vervolgens door het waterschap verwijderd worden.

Figuur 1. Ligging van de Oeffeltse Raam (rode lijn) en Oploosche Molenbeek (gele lijn) bij locatie 1. Rechts is de bebouwing van Boxmeer te zien.

Locatie 2: *Oeffeltse Raam tussen Raamstraat en Sambeeksedijk (zuidelijke deel, figuur 2).*

Het huidige bodemprofiel van de waterloop stuwt het water op. Daarom zijn baggerwerken noodzakelijk. Bevers bouwen dammen in de waterloop. Daarmee komt de afvoer van water in gevaar. Daarnaast levert dit ook problemen op om het Natura 2000 gebied 'Oeffeltse Meent' van voldoende water te kunnen voorzien.

Figuur 2. Ligging van de Oeffeltse Raam (rode lijn) bij locatie 2. Boven is de bebouwing van Boxmeer te zien.

Locatie 3: *Peelkanaal ten westen van Mill (figuur 3)*

Bevers ondergraven de oever, die tevens dient als schouw pad en fiets-/wandelpad. Door het graven ontstaan onveilige situaties waarbij mensen en machines kunnen wegzakken.

Figuur 3. Ligging van het Peelkanaal (rode lijn) bij locatie 3. Rechts is de bebouwing van Mill te zien.

Veldbezoek

Op 14 februari 2018 zijn de locaties bekeken om een beeld van de problemen te krijgen. Op locatie 1 waren de omstandigheden voor een deel van het gebied gunstig genoeg om een inventarisatie uit te voeren naar de aanwezigheid van geurmerken, hollen en burchten. Op de andere locaties was de waterstand doorgaans te hoog om hollen te kunnen aantreffen.

Beschrijving van de locaties

Locatie 1

Er werden in het traject vier hollen aangetroffen (figuur 4). Bij de zuiveringsinstallatie ten zuiden van de Rijkevoortseweg bevindt zich een hol in de oostoever. Ongeveer 75 m naar het zuiden bevindt zich eveneens een hol in de oostoever. Ten noorden van de vistrap bevindt zich een hol in de westoever. Ter hoogte van de vistrap bevindt zich eveneens een hol in de westoever. Bij dit hol is een instorting in de naastgelegen akker. Tussen de twee noordelijke en de twee zuidelijke hollen werd een geurmerk aangetroffen op de oostoever. Daar waar de Oploosche Molenbeek in de Oeffeltse Raam uitmondt bevinden zich twee burchten in de Oploosche Molenbeek (noordoever). Voor de ingang van de oostelijke burcht bevindt zich een wintervoorraad (een hoeveelheid takken met bast en twijgen onder water voor de ingang van een hol of burcht, die de bevers gebruiken als voedsel als de watergangen dichtvriezen). Wat erop duidt dat de bevers deze burchtgebruiken om een groot deel van de winter in door te brengen.

Figuur 4. Ligging van hollen, burchten en geurmerken van bevers langs de Oeffeltse Raam in het traject Rijkevoortseweg tot en met de aansluiting met de Oploosche Molenbeek (locatie 1).

Locatie 2

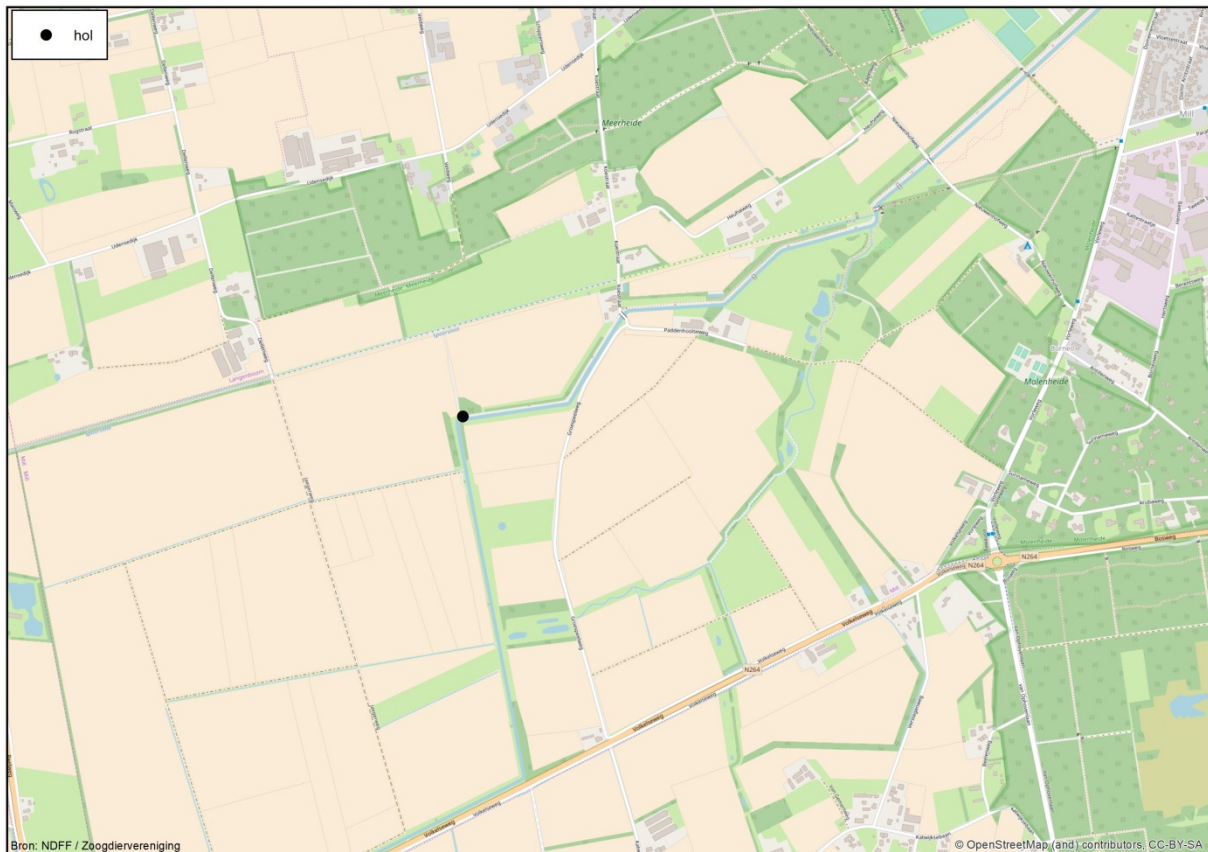
Daar waar de Oeffeltse Raam de Sambeeksedijk kruist bevindt zich aan de zuidkant van de weg een hol in de oostoever ter hoogte van een uitmondende zijstroom (figuur 5). Enkele honderden meters ten noorden van de Sambeeksedijk hebben de bevers een aantal dammetjes gebouwd om het waterpeil te verhogen. Het waterschap heeft met een kleine graafmachine vanaf de oever de dammen verwijderd, maar de bevers hebben één dam weer opgebouwd. Waarschijnlijk is dit een locatie waar de bevers één of meerdere hollen hebben, maar door de verhoogde waterstand in combinatie met het troebele water, is dit niet waar te nemen. Om overlast voor de aangrenzende grondgebruikers te voorkomen is het bovenstrooms gelegen gemaal aangezet om water in bovenstroomse richting weg te pompen.

Figuur 5. Ligging van een beverhol en beverdammen langs de Oeffeltse Raam rond en ten noorden van de Sambeeksedijk (locatie 2).

Locatie 3

In een knik van het Peelkanaal hebben bevers in de noordoever een hol gegraven (figuur 6). Door gebruik van de oever als schouw- en recreatie pad is het hol deels ingestort. De waterstand is te hoog om een overzicht te krijgen of er meer hollen in de oever aanwezig zijn.

Figuur 6. Ligging van een beverhol langs het Peelkanaal ten westen van Mill (locatie 3).

Advies

Locatie 1

Waterschap Aa & Maas wil de Oeffeltse Raam tussen de Oploosche Molenbeek en de Rijkevoortseweg nog in de winter 2017/2018 baggeren. Vanwege de aanwezigheid van beverholen zal dat op aangepaste wijze moeten gebeuren. Het bodemprofiel wordt op diepte gebracht door met een bak over de bodem te schrapen. De voortbeweging vindt plaats door de bak via een lier over de bodem van de beek te trekken. Daarbij wordt alleen gebaggerd in het middelste deel van de waterloop, over 75% van de breedte. Aan beide zijden blijft dan 12,5% van de waterbodem ongemoeid (ongeveer een 0.25-0.5 m per oever). Het materiaal dat wordt afgeschrapt wordt met een kraan weggehaald en via dumpers afgevoerd.

Omdat de bevers binnen hetzelfde territorium burchten hebben waar op dat moment geen werkzaamheden worden uitgevoerd en waar ze tijdens de werkzaamheden naar toe kunnen uitwijken, wordt verwacht dat de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden zonder dat de functionaliteit van de

bevervestiging in gevaar komt. De werkzaamheden kunnen volgens de Zoogdierverseniging onder de volgende voorwaarden uitgevoerd worden:

De werkzaamheden mogen alleen uitgevoerd worden in de periode 1 september tot 1 mei, vanwege de voortplantingsperiode van de bever.

De werkzaamheden binnen 100 m van burchten en holen mogen alleen uitgevoerd worden tussen zonsopkomst en zonsondergang.

Om te voorkomen dat er tijdens het baggeren bevers verongelukken dienen er voorzorgsmaatregelen genomen te worden, door te voorkomen dat er bevers aanwezig zijn in de holen tijdens het baggeren in het te baggeren traject. Daarvoor moeten vanaf twee weken voorafgaand aan de werkzaamheden de ingangen van de holen worden dichtgezet met takken van circa 5 cm dik (om de circa 5 cm een tak plaatsen en er op letten dat ze niet langs de takken en oever ongemerkt kunnen passeren). Deze takken moeten iedere dag gecontroleerd worden op het doorknagen door bevers. Als dat gebeurt dan de takken vernieuwen. Daarbij moet gebruik gemaakt worden van takken zonder bast, zodat er niet de kans bestaat dat de bever de takken alleen maar weghaalt omdat ze de bast willen opeten. Pas als er twee dagen geen takken worden doorgeknaagd kan de ingang (of ingangen) worden gedicht met zandzakken zodat de kans klein is dat er toch nog bevers ingaan. Op het moment dat er bij het betreffende hol gebaggerd gaat worden moet eerst gecontroleerd worden of de zandzakken niet door de bevers verwijderd zijn [desnoods een andere slimme constructie verzinnen]. Als de zandzakken dusdanig verplaatst zijn dat er een bever naar binnen kan, kan er niet gebaggerd worden en moet er eerst weer via de takkenmethode gewacht worden tot de bevers het hol niet gebruiken.

Binnen 20 m van burchten en holen mag geen bagger via de oever worden afgevoerd.

Indien er 's nachts machines in het veld achterblijven, dan dienen die 25 m van de oever geplaatst te worden om te voorkomen dat de bevers er niet langs durven.

Locatie 2

Waterschap Aa & Maas wil het traject tussen de Sambeeksedijk en de locatie waar momenteel een dam ligt voor 1 april 2018 baggeren. Dat wordt gedaan door de watergang droog te zetten en met een kleine kraan over de bedding van de waterloop te rijden en de bodem op diepte te brengen. Het af te voeren materiaal wordt dan via de bedding van de waterloop afgevoerd. Op het traject ter hoogte van de dammen zijn hoogstwaarschijnlijk holen aanwezig. Voor dit deel van de waterloop wordt geadviseerd om over een traject van 20 m de

waterbodem zodanig te verdiepen zodat er bij normale waterstanden ongeveer een waterdiepte ontstaat van 1 m. Verwacht wordt dat de bevers dan voldoende waterdiepte verkrijgen, waardoor geen beverdammen meer zullen worden gebouwd. De toevoer van water richting de Oeffeltse Meent blijft daarmee gewaarborgd. Om te voorkomen dat het verdiepte deel snel dichtslibt wordt er aanbevolen om stroomopwaarts ten noorden van de Sambeeksedijk een bezinkkom aan te leggen. Deze locatie is goed te bereiken en kan dan eenvoudig van overtollig slib ontdaan worden. De oevers dienen hier wel flauw aangelegd te worden om het construeren van holen en burchten tegen te gaan.

De voorgestelde werkwijze zorgt ervoor dat de waarschijnlijk aanwezige beverholen ter hoogte van de dam tijdelijk niet functioneel zullen zijn. De bevers hebben echter een alternatieve dagrustplaats vanwege het aanwezige hol ten zuiden van de Sambeeksedijk, deze ligt echter vlak bij de locatie waar allerlei werkzaamheden gaan plaatsvinden. Daarom is het aan te bevelen om voordat de baggerwerkzaamheden worden uitgevoerd een inventarisatie uit te voeren naar alle holen in het te baggeren traject en te bekijken welke burchten en holen er verder binnen dit territorium aanwezig zijn. Hierdoor wordt beter in kaart gebracht waar beverholen en -burchten aanwezig zijn. Om dit te kunnen doen dient de waterstand ongeveer 30 tot 50 cm verlaagd te worden zodat alle holen goed zichtbaar worden.

Als de bevers binnen hetzelfde territorium een hol of burcht hebben waar ze tijdens de werkzaamheden naar kunnen uitwijken (geen werkzaamheden in de buurt), dan wordt verwacht dat de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden zonder dat de functionaliteit van de bevervestiging in gevaar komt en is er geen ontheffing nodig. De werkzaamheden kunnen volgens de Zoogdiervereniging onder de volgende voorwaarden uitgevoerd worden:

De werkzaamheden mogen alleen uitgevoerd worden in de periode 1 september tot 1 mei, vanwege de voortplantingsperiode van de bever.

De werkzaamheden binnen 100 m van burchten en holen mogen alleen uitgevoerd worden tussen zonsopkomst en zonsondergang.

Locatie 3

Het half ingestorte beverhol op deze locatie vormt een gevaar voor de openbare veiligheid en dient opgevuld te worden. Allereerst dient achterhaalt te worden of het hol nog in gebruik is. Daarvoor moet eerst bekeken worden hoeveel ingangen het hol heeft. Vervolgens dienen alle ingangen te worden dichtgezet met takken van circa 5 cm dik (om de circa 5 cm een tak plaats en er op letten dat de bevers niet langs de takken en oever ongemerkt kunnen passeren). Deze takken moeten iedere dag gecontroleerd worden op het doorknagen door bevers. Als dat gebeurd dan de takken vernieuwen. Daarbij moet gebruik gemaakt worden van

takken zonder bast, zodat er niet de kans bestaat dat de bever de takken alleen maar weghaalt omdat ze de bast willen opeten. Pas als er twee dagen geen takken worden doorgeknaagd kan aangenomen worden dat er geen bevers in het hol aanwezig zijn. Er kan dan gekozen worden om het hol uit te graven zodat het in één keer goed opgevuld kan worden. Er zijn echter veel wortels van een oude eik aanwezig. Het weggraven van die wortels zal de gezondheid van de boom niet te goede komen. Er kan daarom ook voor gekozen worden om het hol zo ver mogelijk open te graven, zonder wortels te beschadigen en de ruimte zo goed mogelijk op te vullen. In dat laatste geval kan het zijn dat er af en toe aarde bijgevuld moet worden. De oever kan bij de herprofilering het beste voorzien worden van gaas om te voorkomen dat de bevers hier weer gaan graven. Om de druk op deze oever te verminderen is het te overwegen om op een nabijgelegen locatie, schuin ertegen over op een binnenbocht de oever juist zodanig in te richten dat deze ideaal is voor bevers om in te graven zonder dat er gevaar voor de omgeving ontstaat.